

Bruxelles, 7. prosinca 2017.
(OR. en)

15563/17

SOC 802
EMPL 613
ECOFIN 1106
SAN 460
EDUC 451

ISHOD POSTUPAKA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Na datum: 7. prosinca 2017.

Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 14636/17

Predmet: Jačanje podrške i skrbi u zajednici za neovisno življenje
– zaključci Vijeća

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci Vijeća naslovljeni „Jačanje podrške i skrbi u zajednici za neovisno življenje”, koje je Vijeće EPSCO usvojilo na 3569. sastanku održanom 7. prosinca 2017.

Jačanje podrške i skrbi u zajednici¹ za neovisno življenje

Zaključci Vijeća

PRIMJEĆUJUĆI DA

1. Promicanje gospodarske i socijalne kohezije, borba protiv socijalne isključenosti i diskriminacije te promicanje visoke razine zaposlenosti i socijalne zaštite ciljevi su Europske unije sadržani u Ugovorima. Poveljom Europske unije o temeljnim pravima nadalje se propisuje da bi institucije EU-a, kao i države članice, u provedbi prava Unije trebale poštovati osobna, građanska, politička, gospodarska i socijalna prava.
2. Europska unija nije samo unija svojih država članica, već i unija njihovih naroda. Sva se ljudska bića rađaju s jednakim dostojanstvom i pravima, a svaki život jednako je vrijedan. Ljudima koji su suočeni s posebnim izazovima, poteškoćama i nepovoljnim položajem trebalo bi pružiti mogućnost da se koriste potporom koja se temelji na potrebama i kojom se potiče njihovo aktivno sudjelovanje u društvu i na tržištu rada te da ostvaruju korist od nje. Omogućivanje pojedincima da ostvare svoj potencijal kako bi mogli aktivno sudjelovati u društvenom i gospodarskom životu podrazumijeva da im se treba pružiti potpora na prekretnicama u njihovu životu.
3. Europska unija i njezine države članice jasno su se obvezale zaštititi prava ugroženih osoba i jačati neovisno življenje i uključenost zajednice, među ostalim ratifikacijom Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom kojom se svim osobama s invaliditetom priznaje jednako pravo na neovisan život i uključenost u zajednicu, s jednakim pravom izbora kao i za druge osobe.

¹ U kontekstu ovih zaključaka Vijeća izraz „u zajednici” trebalo bi tumačiti u duhu Zajedničkih europskih smjernica za prijelaz s institucionalne skrbi na usluge skrbi za život u zajednici.

ISTIČUĆI DA

4. Demografski trendovi, digitalizacija gospodarstva, brzina i opseg promjena u svijetu rada te razne krize posebno oblikuju i utječu na budućnost europske socijalne politike i politike rada.
5. Zajedničke europske vrijednosti poput ljudskog dostojanstva, ravnopravnosti i poštovanja ljudskih prava moraju biti vodič našim društvima te biti dio trajnog razvoja društvenih modela i potpornih struktura koji su spremni za 21. stoljeće. Države članice, njihova javna tijela, institucije EU-a, socijalni partneri i civilno društvo na svim razinama imaju, u skladu sa svojim nadležnostima, zajedničku odgovornost za rad na ostvarivanju uspješnije i pravednije Europe u kojoj su gospodarski i društveni razvoj blisko povezani.
6. Dok su pravna odgovornost i nadležnost za socijalne politike uglavnom u rukama država članica i dok se provedba odgovarajućih reformi sustavâ skrbi treba provesti na nacionalnoj razini, opširnijom raspravom na razini EU-a u okviru otvorene metode koordinacije može se dati snažan doprinos razvoju zajedničkih pristupa. Europski stup socijalnih prava u kojem se odražava nekoliko ključnih načela i prava, uključujući pravo na pristupačnu i kvalitetnu dugotrajnu skrb, u skladu je s tim.
7. Za uspješan razvoj socijalne države potrebna je pametna interakcija između socijalnih i gospodarskih politika, poticanje inovacija, promicanje poduzetništva i ulaganje u ljudski kapital te u radno i životno okružje. Milijuni ljudi zbog osobnih, društvenih i institucionalnih ograničenja još uvijek nisu u mogućnosti ostvariti svoj potencijal, što im može otežati neovisan život. Osim što se politikama osigurava financijska zaštita od velikih socijalnih rizika, njihovo težište trebalo bi biti na donošenju mjera za poboljšanje aktiviranja i osnaživanja položaja ljudi svih dobnih skupina, od djece do starijih osoba.

8. Odabir oblika skrbi trebao bi biti samostalna odluka pojedinca koju treba poštovati. Potrebno je promijeniti način razmišljanja kako bi se osiguralo šire priznavanje načela da svatko ima pravo živjeti samostalno u svojoj zajednici, preuzeti aktivnu ulogu u društvu i sudjelovati u odlukama koje se tiču njihovih života. U tom kontekstu mogućnosti zapošljavanja osoba s invaliditetom i starijih radnika ključne su kako bi se svima omogućilo da ostvare svoj potencijal.
9. Iako i dalje postoji veliki broj odvojenih smještajnih ustanova diljem Unije, postoji jasan i znatan pomak prema mogućnostima podrške i skrbi za život u zajednici u državama članicama. Međutim, očito je da se opseg i broj postojećih smještajnih ustanova ne može smanjiti prije nego što se nađu pristupačna i visokokvalitetna rješenja za život u zajednici. Kako bi se razvile moderne visokokvalitetne usluge za život u zajednici te povećala potpora za pružatelje skrbi, osobito obiteljske njegovatelje, trebalo bi omogućiti jasnu strategiju i snažna ulaganja. Posebno bi se trebalo usredotočiti na stvaranje i širenje mogućnosti za neovisno i aktivno življenje davanjem prednosti većem osnaživanju položaja ljudi u svim relevantnim područjima. U preostalim smještajnim ustanovama trebalo bi podupirati samostalnost korisnika, pružati visokokvalitetnu personaliziranu skrb i posebno voditi računa o potrebama uzdržavanih osoba za koje skrb u zajednici nije prihvatljiva mogućnost. Ključno je osigurati sigurnost, dostojanstvo i nediskriminirajuće okružno u svim oblicima pružanja skrbi.
10. U području neovisnog življenja te skrbi i podrške za život u zajednici treba se sustavno baviti rodnom dimenzijom. S jedne strane, budući da znatan dio skrbi pružaju neformalni obiteljski njegovatelji, prvenstveno žene, važno je osigurati šire priznavanje neplaćenog pružanja skrbi. Ujedno bi trebalo pružiti potporu za bolje usklađivanje obveza povezanih sa skrbi i plaćenog rada tijekom cijelog životnog vijeka za muškarce i žene radi ravnopravne raspodjele obveza povezanih sa skrbi između njih. S druge strane, postoji potreba za suzbijanjem razlike u plaći među spolovima te rodnih stereotipa na plaćenim radnim mjestima, kako bi se, primjerice, veći broj muškaraca poticao na rad u sektoru pružanja skrbi.

11. Kako bi se povećala kvaliteta podrške i skrbi za život u zajednici trebalo bi se koristiti inovacijama, među ostalim rješenjima IKT-a. Međutim, nova i kreativna rješenja ne trebaju se nužno temeljiti na tehnološkim inovacijama. Mogu se temeljiti i na društvenim inovacijama poput zajedničkog stvaranja, ekonomije suradnje i osmišljavanja usluga prilagođenih pojedincu.
12. Europski strukturni i investicijski fondovi znatno utječu na provedbu reformi. Njima se podupire socijalno gospodarstvo i jamči učinkovitija provedba politika. Programsko razdoblje 2014. – 2020. izvanredna je prilika za promicanje usmjerenije upotrebe Europskog socijalnog fonda, Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i Europskog fonda za regionalni razvoj radi potpore prijelazu s institucionalne skrbi na usluge skrbi za život u zajednici u okviru tematskog cilja promicanja socijalne uključenosti i borbe protiv siromaštva. U tom kontekstu, nekoliko je država članica u okviru najvažnijih prioriteta ulaganja predvidjelo odgovarajuće alternativne mjere politike;

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE

– POZIVA KOMISIJU DA

13. Promiče rasprave, usmjeri detaljno promišljanje o aktualnim pitanjima koja se odnose na prijelaz na usluge podrške za život u zajednici i olakša praktičnu provedbu Zajedničkih europskih smjernica za prijelaz s institucionalne skrbi na usluge skrbi za život u zajednici i Priručnika za korištenje fondova Europske unije za te potrebe;
14. Nastavi jačati razmjenu inovativnih rješenja i rješenja temeljenih na dokazima, obećavajuće prakse i stručnog znanja među državama članicama, stručnjacima i civilnim društvom kako bi se proširilo pružanje usluga za život u zajednici;
15. Nastavi s analitičkim radom na kolektivnim kućanstvima i potiče države članice i Eurostat da ispituju mogućnost da se u Eurostatove pilot-studije uključi analiza izvedivosti uključivanja kolektivnih kućanstava u ankete ili druge odgovarajuće izvore podataka, uzimajući u obzir troškove i resurse;

16. Nastavi podupirati pokretanje strukturnih reformi i testiranje novih modela i alata za pružanje skrbi putem, primjerice, financiranja inovacija i novoosnovanih poduzeća kojima se ubrzava razvoj podrške i skrbi za život u zajednici te potiču mogućnosti za neovisno življenje upotrebom europskih strukturnih i investicijskih fondova, Programa potpore strukturnim reformama (SRSP) i drugih odgovarajućih programa financiranja (npr. Program Europske unije za zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI) te Obzor 2020.);

– **POZIVA KOMISIJU I DRŽAVE ČLANICE DA, u skladu sa svojim nadležnostima i uzimajući u obzir posebne nacionalne okolnosti,**

17. Pokrenu otvorenu javnu raspravu o povećanju raspoloživosti mogućnosti podrške i skrbi za život u zajednici kako bi se podigla razina javne osviještenosti te redovito pratile promjene javnog mišljenja. Aktivno sudjeluju u javnim raspravama koje uključuju medije, stručnjake, civilno društvo, zajednice i ciljne skupine, potiču suradnju s lokalnim zajednicama kako bi se uklonila stigmatizacija i tabui, hvataju se ukoštac sa subjektivnom percepcijom rizika, postižu zajedničko razumijevanje i uzajamno poštovanje te pripreme sve dionike za razvoj i poboljšanje usluga za život u zajednici;

18. Pomno prate nadzor upotrebe europskih strukturnih i investicijskih fondova i drugih relevantnih mehanizama za financiranje EU-a kako bi se poticao prijelaz s institucionalne skrbi na usluge skrbi za život u zajednici;

– **POZIVA DRŽAVE ČLANICE DA, uzimajući u obzir njihove posebne okolnosti,**

19. Poduzmu mjere, prema potrebi, za smanjenje ovisnosti o rješenjima koja se temelje na institucionalnoj skrbi, za razvoj pristupa za neovisno življenje za sve oblike pružanja skrbi te za ubrzanje prijelaza s institucionalne skrbi na usluge skrbi za život u zajednici poticanjem i promicanjem življenja kod kuće i pružanja visokokvalitetne podrške te osiguravanjem veće uključenosti dotičnih osoba u donošenje odluka;

20. Poboljšaju razvoj usluga za život u zajednici u skladu s potrebama dotičnih osoba i njihovim neposrednim okruženjem;
21. Nastave osnaživati svoja nadležna tijela da razviju inovativnu prilagođenu potporu na temelju odgovarajuće procjene potreba te uzimajući u obzir očekivanja dotičnih osoba, kao i njihovih obitelji pri osmišljavanju i pružanju usluga. To uključuje i dodjeljivanje prava na odabir pružatelja usluga i oblika skrbi među brojnim mogućnostima;
22. Nastave podupirati uspostavu i raspoloživost potrebnog regulatornog okvira, infrastrukture, kvalificiranog osoblja i usluga kojima se omogućuje neovisno življenje. Ulaganja u osposobljavanje, sigurno radno okruženje i odgovarajući uvjeti rada presudni su za njegovatelje koji pružaju podršku i skrb za život u zajednici te rade u smještajnim ustanovama;
23. Bolje uključe i osnaže zajednice u osmišljavanju i pružanju mjera politike s pomoću, primjerice, pametnih rješenja kao što je ekonomija suradnje te stvore sinergije među različitim područjima politika kako bi se postigla veća troškovna učinkovitost i dugoročna održivost;
24. Uzimajući u obzir promjenjivi svijet rada, da promiču veće mogućnosti obrazovanja i zapošljavanja za ljude koji su radili u smještajnim ustanovama za njegu te riješe potrebe u pogledu zapošljavanja i vještina u sektoru usluga skrbi. Kako bi se olakšao prelazak na nove oblike rada u kontekstu skrbi za život u zajednici potrebne su odgovarajuće prekvalifikacije i dokvalifikacije za stručnjake koji rade u smještajnim ustanovama za njegu, kao i odgovarajuće osposobljavanje za njegovatelje koji pružaju izvaninstitucijsku podršku i skrb;
25. Gdje je to moguće, prikupe usporedive podatke, raščlanjene u skladu s pruženim uslugama ili posebnim potrebama, razlogom boravka, dobi i spolom, o broju osoba koje žive u različitim vrstama smještajnih ustanova ili su primatelji drugih oblika skrbi;

– **POZIVA ODBOR ZA SOCIJALNU ZAŠTITU DA:**

26. U suradnji s Komisijom nastavi olakšavati i poticati prikupljanje i razmjenu ideja, znanja, iskustava i obećavajuće prakse za potrebe kretanja u smjeru pružanja podrške i skrbi za život u zajednici u okviru otvorene metode koordinacije za socijalnu zaštitu i socijalno uključivanje;
27. Organizira tematska preispitivanja pozitivnih pomaka i rezultata ostvarenih u okviru podrške za život u zajednici te mogućnosti potpore koje su raspoložive, uključujući istorazinsku ocjenu u okviru programa socijalne zaštite i socijalne uključenosti;
28. U suradnji s Komisijom i Podskupinom za pokazatelje Odbora za socijalnu zaštitu, utvrdi glavna područja djelovanja, pokrene raspravu i istraži mogućnost razvoja prikladnih zajedničkih pokazatelja za raspoloživost, cjenovnu pristupačnost i kvalitetu dugotrajne skrbi u različitim oblicima skrbi.

UPUĆIVANJA

Europska unija

- Povelja Europske unije o temeljnim pravima, SL C 326, 26.10.2012., str. 391.
- Strategija Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast (EUCO 13/10).
- Zakonodavni okvir europskih strukturnih i investicijskih fondova, a posebice uredbe 1303/2013 (CPR), 1304/2013 (ESF) i 1301/2013(EFRR), SL 347 od 20.12.2013.
- Program potpore strukturnim reformama za razdoblje 2017. – 2020. (PE-CONS 8/17).
- Međuinstitucijski proglas o europskom stupu socijalnih prava².

Vijeće

- Zaključci Vijeća o dostojanstvenom starenju (15955/09).
- Rezolucija Vijeća Europske unije i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali unutar Vijeća, o novom europskom okviru za osobe s invaliditetom (10173/10).
- Zaključci Vijeća o potpori za provedbu Europske strategije za osobe s invaliditetom 2010. – 2020. (11843/11).
- Zaključci Vijeća o Europskom paktu za mentalno zdravlje i dobrobit: rezultati i buduće mjere (SL C 202, 8.7. 2011., str. 1.).
- Zaključci Vijeća o socijalnom upravljanju za uključivu Europu (15070/15).
- Zaključci Vijeća o integriranom pristupu za borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti (10434/16).
- Zaključci Vijeća o ubrzavanju procesa integracije Roma (15406/16).
- Zaključci Vijeća Europske unije i predstavnika vlada država članica o zaštiti djece migranata (10085/17).

² https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_en.pdf

Komisija

- Proces na temelju Bijele knjige o budućnosti Europe (Socijalna dimenzija Europe (8717/17), Svladavanje globalizacije (9075/17), Produbljenju EMU-a (9940/17)).
- Preporuka Komisije od 20. veljače 2013. „Ulaganje u djecu: prekidanje kruga prikraćenosti” (2013/112/EU).
- Radni dokument službi Komisije: Pregled stanja u vezi s Preporukom iz 2013. „Ulaganje u djecu: prekidanje kruga prikraćenosti” (8712/17/EU).
- Radni dokument službi Komisije: Paket mjera za socijalna ulaganja: Dugoročna skrb u društvima koja stare – izazovi i mogućnosti politike (SWD(2013) 41 final).
- Europska strategija za osobe s invaliditetom 2010. – 2020.: obnovljena obveza za Europu bez zapreka (COM(2010) 636 final).

Ostalo

- Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (UNCPRD).
- Europska konvencija o ljudskim pravima (ECHR).
- Zajedničke europske smjernice za prijelaz s institucionalne skrbi na usluge skrbi za život u zajednici i Priručnik za korištenje fondovima Europske unije u tu svrhu (2012.).
- Odbor UN-a za prava osoba s invaliditetom, Opći komentar o članku 19.: Neovisno življenje i uključenost u zajednicu, 29. kolovoza 2017.
- Konvencija UN-a o pravima djeteta.
- Načela Ujedinjenih naroda za starije osobe (1991.).
- Europska stručna skupina za prijelaz s institucionalne skrbi na skrb za život u zajednici.
- Izvješće *Ad hoc* stručne skupine za prijelaz s institucionalne skrbi na skrb za život u zajednici (2012.).
- Europska mreža centara neovisnog življenja.
- Izvješće Agencije Europske unije za temeljna prava naslovljeno „Iz institucija na život u zajednici”, dio I. – obveze i strukture, dio II. – financiranje i proračun, dio III. – ishodi za osobe s invaliditetom (2017.).
- Zaključci o rezultatima konferencije *Dignity + Independent living = DI* (12. – 13. listopada, Tallinn, Estonija)³.

³ http://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Ministeeriumi_tutvustus_ja_struktuur/conference_conclusions.pdf